

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History and Idea

ISSN: 2148-2292

11 (3) 2024

Derleme Makale | Review Article
Geliş tarihi | Received: 13.04.2024
Kabul tarihi | Accepted: 15.05.2024
Yayın tarihi | Published: 25.06.2024
<https://doi.org/10.46868/atdd.2024>

Hülya Alemdağ Öztürk

<https://orcid.org/0009-0004-6013-8789>

Teacher, Şahinkaya Mesleki Teknik Anadolu High School, Turkey, alemdaghulya@icloud.com

Ahmet Öztürk

<https://orcid.org/0009-0007-3198-0119>

Principal, Öğretmen Evi ve Akşam Sanat School, Turkey, ahmetozturkk@windowslive.com

Seda Ata

<https://orcid.org/0009-0009-4989-7844>

Teacher, Abdülkadir perşembe kindergarten School, Turkey, meralcikarann@gmail.com

Meral Çıkaran

<https://orcid.org/0009-0001-2507-2436>

Teacher, Abdülkadir perşembe kindergarten School, Turkey, deryakanat953@gmail.com

Hasan Tekeli

<https://orcid.org/0009-0002-0138-2795>

Principal, Zeki Sabah Primary School, Turkey, hasantekeli33@hotmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Alemdağ Öztürk, H., Öztürk, A., Ata, S., ve Çıkaran, M., Tekeli, H. (2024). Otantik Liderlik Kavramı İle İlgili Yapılan Tezlerin Analizi, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (3), 1596-1604.

Okul Otantik Liderliği Üzerine Yapılan Tezlerin Analizi

Öz

Otantik liderleri diğer liderlik gruplarından farklı olarak çalışanlarına açık, dürüst ve doğal davranımlarıdır. Gümümüz dünyasında otantik liderlik araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından çok fazla araştırma konusu edilen ve incelenen güncel liderlik yaklaşımlarından birisi olmuştur. Bu çalışmanın amacı da otantik liderlik kavramı üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarını doküman analiz yöntemi ile incelemektir. Bu doğrultuda otantik liderlik kavramı üzerine 2013-2023 yılları arasında yapılmış 23 lisansüstü çalışma incelenmiştir. Çalışmanın veri analizi nitel analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd>

Çalışmaya dahil edilen dokümanlar üniversite, yayımlandıkları yıllara, çalışmanın veri tekniğine, araştırmaların desenlerine ve son olarak temalarına göre incelenmiştir. Çalışma bulgularında ise en fazla tezin 2015 yılında yayınlandığı, en çok yazılan üniversite “Zirve Üniversitesinde yazılmış olduğu ve araştırma türlerinden nicel araştırma yöntemlerinden yararlandıkları görülmüştür. Otantik liderlik ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, konu ve frekans dağılımında “İyimserlik, umut, güven, esneklik ve kişisel değerlere sahip olma” (f=7; %28,0) temaları ön plana çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Liderlik, Otantik Liderlik, Okul, Kurum, Eğitim

Analysis of Theses on School Authentic Leadership

Abstract

Authentic leaders differ from other leadership groups in that they behave openly, honestly and naturally with their employees. In today's world, authentic leadership has become one of the current leadership approaches that have been widely researched and analysed by researchers and practitioners. The aim of this study is to examine the postgraduate studies on the concept of authentic leadership by document analysis method. In this direction, 23 postgraduate studies on the concept of authentic leadership conducted between 2013 and 2023 were analysed. Descriptive analysis technique, one of the qualitative analysis techniques, was used in the data analysis of the study. The documents included in the study were analysed according to the university, the years of publication, the data technique of the study, the patterns of the studies and finally the themes. In the findings of the study, it was seen that the highest number of theses were published in 2015, the highest number of theses were written in Zirve University, and quantitative research methods were used in research types. In the theme, subject and frequency distribution of the studies on authentic leadership, the themes of "optimism, hope, trust, flexibility and having personal values" (f=7; 28.0%) came to the fore.

Keywords: Leadership, Authentic Leadership, School, Institution, Education

Giriş

Günümüzde tüm kurumlar, sıkı bir rekabetin ve dönüşümün yaşandığı bir çalışma ortamında faaliyetlerini sürdürmektedirler. Böyle bir dönüşüm ve dinamizm sürecinde, tüm alanlarda olduğu gibi liderlik modelleri de farklı bakış açılarıyla yeniden tasarlanmaktadır. Teknoloji, üretim süreçleri vb. birçok alanda yaşanan gelişmeler kurumların yönetim tarzını doğrudan etkilemekte, bu durum da mevcut liderlik modellerini yetersiz hale getirmektedir. Kurumlar açısından kaynaklarını verimli kullanmada, katma değer oluşturabilmede ve güçlü organizasyon mimarileri oluşturmada liderlik modeli kritik bir önem arz etmektedir (Demir, 2020). Okul yöneticilerinin sergilediği liderlik stili eğitimin geleceğini etkileyen önemli bir değişkendir. Günümüzde artık liderlik kavramının geleneksel yönetimin yerini almaya başladığı görülmektedir. Yönetici ve lider aynı kavram olarak karşımıza çıksa da aslında farklı anlamları ihtiva etmektedir. Yönetici yönetir ve bireylere ne yapacağını söylerken, bir lider kişilere yol gösterir ve nasıl yapılacağını da söyler ve eğer gerekliyse çalışmalarını takipçileri ile

birlikte yürütür (Çelik, 2010). Liderlik kuramları genel manada; davranışsal liderlik kuramları, özellikler kuramı, durumsal ve modern liderlik kuramları şeklinde sınıflandırılmakta iken pozitif psikolojinin oluşmasıyla beraber otantik liderlik önemli hale gelmiştir. Demir'e (2020) göre; otantik liderlik kavramı, takipçilerini öz farkındalığa teşvik eden, pozitif psikolojik kapasiteyi arttırmanın yanında pozitif etik iklim oluşturan, pozitif gelişimi hedefleyen, karar almada bilgi işleme sürecini dengeli bir biçimde değerlendiren, içselleştirilmiş ahlak anlayışını taşıyan, ilişkisel şeffaflığı onaylayan bir liderlik davranışı modelidir. Otantik liderlerin etkili iletişim becerileri, olumlu etkileri, açık karar alabilmeleri, uyumlu olup kendilerini ifade etmeleri, taklitçi olmayıp özgün olması (Engin, 2019) tipik özellikleridir. Gerçekleştirilen araştırma çalışmalarına bakıldığında, otantik liderlik kavramı 2011 senesinden itibaren ülkemizde makale ve tezlere konu olmaya başlamıştır (Akbaba, & Altun, 2008; Barutçugil, 2014; Buluç, 2009; Çelik, 2015; Günçavdı, 2017; Korkmaz, 2017; Koşar, 2017). Otantik liderlikle alakalı alan yazında mevcut araştırma çalışmalarına bakıldığında otantik liderlikle alakalı araştırma çalışmalarında doküman analiz yönteminden hiç yararlanılmamış olması bu alanda bir eksiklik oluşturmuştur. Araştırma çalışmasının doküman analizi yöntemiyle genel eğilimlerinin saptanmasının konuyla alakalı gerçekleştirilmesi tasarlanan ilerideki araştırma çalışmalarına kaynak olacağı tahmin edilmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, otantik liderlik ile ilgili 2011 yılından sonra ülkemizde yapılan çalışmalar yapılmaya başlanılmıştır. Otantik liderlik ile ilgili çalışmaların doküman analiz yöntemiyle hiç çalışılmamış olması bu alanda bir eksik oluşturmaktadır. Bu açıdan literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın hedefi Türkiye'de eğitim kurumlarında otantik liderlik ile ilgili hazırlanan yüksek lisans tezlerinin genel karakteristik özelliklerini tespit etmektir. Bu hedef çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Dokümanların yayımlandıkları yıl dağılımları nasıldır?
2. Dokümanların veri tekniklerine göre dağılımları nasıldır?
3. Dokümanların desen durumlarına göre dağılımları nasıldır?
4. Dokümanların örneklem türüne göre dağılımları nasıldır?
5. Dokümanların tema, alt tema ve kod dağılım durumları nasıldır?

1.Araştırmanın Önemi

Okulların gelişmesi, değişen koşullara ayak uydurması ve hatta değişimin öncüsü olabilmesinin en önemli değişkenleri yönetici ve öğretmenlerdir. Öğretmenlerin okulun amaç ve hedeflerine katkı sağlayabilmesi için yüksek bir performans sergilemesi ve öğretmenlerden maksimum verim elde edilebilmesi önem arz etmektedir. Okul yöneticilerinin sergilediği otantik liderlik stili eğitimin tüm basamaklarını etkileyen önemli bir değişkendir. Dolayısıyla

yapılan bu araştırmada, otantik liderlik ile ilgili yapılmış çalışmalarını genel çerçevede incelemek eğitim öğretimine katkı sunabilir. Ayrıca bu çalışma okul yöneticilerine ve öğretmenlere otantik liderlik ile ilgili ön bilgiler sağlaması, görüş ve yeni fikirler kazandırması açısından da önem taşımaktadır.

2. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Elde edilen bilgiler araştırılan kaynaklar ile sınırlıdır.
- Çalışmalar belirli yıllar ile sınırlıdır.
- Yazılan tezler dışında diğer kaynaklar göz önünde bulundurulmamıştır.

3. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma da şu temel varsayımlardan hareket edilecektir;

- Seçilen örneklem yazısı grubunun evreni temsil etmede yeterli olduğu,
- Belirlediğimiz örneklem grubuna uygulanan çalışmada kullanılan veri ve bilgilerin geçerli ve güvenilir olduğu,
- Alan yazında elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

4. Tanımlar

Liderlik: Liderlik bireylerin fikirlerini, tutumlarını ve davranışlarını etkileme sürecine denir.

Yönetici: işlerin sorunsuz yürütmesinden sorumlu olan güçlü liderlerle denir (Engin, 2019).

Otantik Liderlik: Otantik liderlik, insanların birey olarak kim olduklarına sadık kalmalarına denir (Demir, 2020).

5. Yöntem

5.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada çalışırken kullanılan yöntem “*doküman inceleme yöntemi*”dir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen durumlar hususunda var olan verileri içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman inceleme yöntemiyle gerçekleştirilen bu araştırma, ilgili konuların yer aldığı yazılı materyallerin incelenmesi ile yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

5.2. Sınırlılıklar

Araştırma çalışması kapsamına alınan çalışmalar 2013-2023 seneleri arasındaki YÖK tez merkezinde erişime açık bulunan lisansüstü tezlerle sınırlı tutulmuştur. Çalışma tarama yapıma sürecinde kullanılmış olan anahtar sözcüklerle ve arama motorları ile sınırlıdır.

5.3. Verilerin Toplanması

Otantik liderlikle alakalı yapılmış araştırma çalışmaları kapsamında 2013-2023 seneleri arasında yayınlanmış olan tezler bu çalışmanın verilerini oluşturmuştur. “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanı üzerinde tezler belirlenmiştir. Değerlendirmeler neticesinde 23 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezleri değerlendirmek için araştırmacı tarafından bu tezlerle alakalı “*Tez Bilgileri Toplama Formu*” geliştirilmiştir. Lisansüstü araştırma çalışmalarının bilgilerini toplama işlemi bittikten sonra araştırmacı başka araştırmacıların yapmış olduğu çalışmaları da kontrol edip oluşabilecek yanlışların önünü kesmiştir.

5.4. Verilerin Analizi

Çalışmacılar tarafından analiz edilen tezler; araştırmacının veri türlerine, araştırma metodlarına, senelerine, örneklem çeşidine göre otantik liderlikle alakalı temalarında sınıflandırılmıştır. Çalışmacılar işlemler sürecinde incelemiş oldukları tezle alakalı genel bir değerlendirmede bulunmuştur. Sonrasında tezler belirlenen kategorilerde özenli biçimde incelenip tezlerin veri girişleri sağlanmıştır. Tezler araştırmaya uygun biçimde sınıflandırılıp temaları, alt temalara ayrılarak kodlanarak analiz edilmesi tamamlanmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

6. Bulgular ve Yorum

Otantik liderlik üzerine 2013-2023 yıllarında yapılan lisansüstü çalışmalar ile ilgili alt problemlerine ilişkin tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin yazıldığı üniversite dağılımı

<i>Üniversiteler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Gazi Üni.	2	8,6
Koceli Üni.	1	4,3
Yıldız Teknik Üni.	1	4,3
Zirve Üni.	4	17,2
İstanbul Sabahattin Zaim Üni.	3	13,6
Dicle Üni.	1	4,3
Bahçeşehir Üni.	1	4,3
Aydın Adnan Menderes Üni.	1	4,3
Atatürk Üni.	2	8,6
Biruni Üni.	1	8,6
Fırat Üni.	2	8,6
Hacettepe Üni.	2	8,6
Çanakkale Onsekiz Mart Üni.	1	4,3
Toplam	23	100,0

Tablo 1’ incelendiğinde, dokümanların yapıldığı üniversite dağılımında en fazla “Zirve Üniversitesi” 4 (%17,2) çalışma ile ön plana çıktığı görülmektedir. Diğer üniversite dağılımlarında ise benzer sayıların yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 2. Dokümanların yazıldığı tez türü değişken dağılımı

<i>Tez Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
“Yüksek Lisans”	18	78,2
“Doktora”	5	21,8
Toplam	23	100,0

Tablo 2 incelendiğinde dokümanların yazıldığı tez türü değişkenine göre daha çok yüksek lisans yapıldığı görülmüştür. 18’i (%78,2). Bu durum ülkemizin genel olarak tercih edilen lisansüstü durumlarını düşündüğümüzde beklenen bir sonucun olduğunu düşünülebilir.

Tablo 3. Araştırılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

<i>Yıllar</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
2013	2	9,6
2015	6	27,8
2016	1	4,3
2018	3	14,2
2019	2	9,6
2020	1	4,3
2022	3	14,2
2023	3	14,2
Toplam	23	100,0

Tablo 3’e bakıldığında otantik liderlik kavramı üzerine yapılan dokümanların en fazla 2015 (f=6 %27,8), ile 2023 yılında (f=3 %14,2), yapıldığı saptanmıştır.

Tablo 4. Araştırılan Tezlerin Veri Türlerine Göre Dağılımı

<i>Veri Türleri</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Nicel	18	78,0
Nitel	3	13,3
Karma	2	8,7
Toplam	25	100,0

Tablo 4 incelendiğinde dokümanlarda nicel çalışmalar (f=18; %78,0), nitel çalışmalar (f=3; %13,3), karma çalışmalar (f=2; %8,7) dir.

Tablo 5. Araştırılan Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

<i>Araştırmanın Yöntemi</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
“Betimsel Araştırma”	16	67,5
“Durum çalışması”	3	13,5
“Doküman İnceleme”	2	9,6
“Olgu bilim”	1	4,2
“İç içe geçmiş tek durum deseni (karma)”	1	4,2
Toplam	23	100

Tablo 5’te araştırma deseninin betimsel araştırma (f=16, %67,5) olduğu görülmektedir. Diğer çalışmalar irdelendiğinde eşit bir şekilde dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 6. Araştırılan Tezlerin Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Araştırmanın Deseni	F	%
Okul yöneticileri	17	74,0
Okul yöneticileri-öğretmenler	6	26,0
Toplam	23	100

Tablo 6’da dokümanlarda daha fazla okul yöneticileri (f=17; %74,0), katılımcı olarak tercih, edildiği durumu ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenci okul yöneticileri-öğretmenler (f=6; %26,0) yürütülen çalışmalar bulunmaktadır.

Tablo 7. Otantik Liderlik ile İlgili Çalışmalarda Öne Çıkan Tema, Konu ve Frekans Dağılımı

Tema	Konu	F	%
Otantik Liderlik	İyimserlik, umut, güven, esneklik ve kişisel değerlere sahip olma	5	26,3
	Eğitim liderliği	4	20,2
	Pozitif enerji, ahlaki karakter, dürüstlük, öz disiplin anlayışı,	3	12,2
	Okulda yönetim süreci	2	8,2
	Yönetimin paylaşılması	3	12,2
	Veriye dayalı yönetim	1	4,2
	Örgütsel bilgilenmek	1	4,2
	Başkaları için endişe etme,	1	4,2
	Açık ve şeffaf amaçlara sahip olma	1	4,2
	Öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar	1	4,2

Tablo 7 incelendiğinde otantik liderlik ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, konu ve frekans dağılımında “İyimserlik, umut, güven, esneklik ve kişisel değerlere sahip olma” (f=5; %26,3) konusu dikkat çekecek düzeydedir.

Sonuç

Yapılmış olan araştırma 2013-2023 seneleri içerisinde Türkiye’de otantik liderlik üzerindeki etkisi hususunda yayınlanmış olan lisansüstü tezleri incelemektedir. Çalışma sonuçları tablolar halinde aktarılıp sunulmuştur.

- ✚ Tezin yazılmış olduğu üniversite dağılımında bulunan tezlerin çalışmalarında en fazla tez “Zirve Üniversitesi”nde yazılmıştır. (%17.2).
- ✚ Çalışma grubunda daha çok yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüştür.

- ✚ Otantik liderlik konusunda yapılmış çalışmalar en çok 2015 yılında yapılmıştır.
- ✚ Çalışmaların temalarında ön plana çıkan “İyimserlik, umut, güven, esneklik ve kişisel değerlere sahip olma” (f=5; %26,3) konusu dikkat çekecek düzeydedir

Otantik liderlik üzerine yapılan çalışmalarla birtakım sempozyum ya da kongrelerde sunulan bildiriler ile makale seviyesindeki araştırmalar bu çalışmanın kapsamına girmemektedir. Kılıç'ın (2006) liderlik tarzları üzerine yapmış olduğu çalışmada incelendiği dokümanlarda en fazla nicel çalışmanın yapıldığı örneklem çeşidi ise yönetimcilerin olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları ile paralel olduğunu göstermektedir. Ana hatlarıyla çalışma neticeleriyle benzerlik taşımıştır. Neticede bu araştırmada otantik liderlik ile ilgili lisansüstü çalışmalarda metot bağlamında paralellik gösterdiği, bahsi geçen araştırmaların belirli bir düzlemde ilerlemiş olduğu, farklılıkları gözetken, ayrıntılı araştırmaların sınırlı sayıda olduğu saptanmıştır. Araştırma bulguları genel manada ele alındığında eğitim kurumlarında otantik liderlik alanında üretilmiş olan tezlere dair bir tipoloji oluşturulabilir. Çalışmalar ışığında şu tavsiyeler verilebilir:

- ✚ 2013 senesi itibariyle otantik liderlik yayınlanmış olan makalelerin ele alınması çalışmacılara tavsiye edilebilir.
- ✚ Otantik liderlik ile alakalı daha geniş nitel ya da nicel araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- ✚ Okul müdürleri otantik liderlik özelliklerini belirlemeye yönelik daha geniş ve yaygın katılımlı araştırmalar yapılabilir.
- ✚ Literatürden yola çıkılarak yeni bir liderlik sitili ölçeği oluşturulabilir.
- ✚ Araştırmada sadece tezler ele alınmıştır bundan sonraki çalışmalarda makale ve bildirilerde dahil edilebilir.

Kaynaklar

- Akbaba, & Altun, S. (2008). *İlköğretim okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumları ve duygusal zekâları arasındaki ilişkinin incelenmesi*: 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, (ss.1302-1305). Düzce Eğitim Bilimleri Fakültesi
- Barutçugil, İ. (2014). *Liderlik*. Kariyer Yayınları.
- Buluç, B. (2009). Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre okul müdürlerinin liderlik stilleri ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15 (1), 5-34.
- Çelik, M. (2015). *Öğretmen algılarına göre ilköğretim müdürlerinin otantik liderlik davranışları* [Yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. Yök Tez.

- Çelik, Ö. (2010). *Okul Yöneticilerinin Özbilinç Yeterliliği ve Dönüşümcü Liderlik Özellikleri Arasındaki İlişki* (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).
- Demir, H. (2020). Öğretmenlerin örgütsel adalet ve otantik liderlik algıları ile örgütsel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Engin, M. A. (2019). *Otantik Liderlik Üzerine Bir Araştırma* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yök Tez.
- Günçavdı, G. (2017). Karizmatik liderlik: alan yazın taraması. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi,1* (1), 21-34.
- Kiliç, G. (2006). Eğitim kurumlarında liderlik tarzları ve örgüt kültürünün performans üzerindeki etkisi. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmaz, O. (2017). Otantik Liderlik ve Érgütsel Güven. *International Journal of Social Science*, (58), 437-454.
- Koşar, D. (2020). Otantik Liderlik, K. Yılmaz (Ed.), *Liderlik Kuram-Araştırma-Uygulama içinde*, (1. Baskı, ss. 507-523), Pegem Akademi
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.